

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Філологічний факультет

(назва інституту/факультету)
Кафедра сучасної української мови

(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Методика викладання української мови у вищій школі

(укажіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))
обов'язкова (цикл професійної підготовки)
(указати)

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»
(назва програми)

Спеціальність	<u>035 Філолог ія</u> (указати: код, назва)
Галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u> (указати: шифр, назва)
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u> (перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий)) <u>філологічний факультет</u> назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за ОПП)
Мова навчання	<u>українська</u> (указати: на яких мовах читається дисципліна)
Розробники:	<u>Олена КУЛЬБАБСЬКА, доктор філологічних наук, професор,</u> <u>професор кафедри сучасної української мови</u> (указати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)
Профайл викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=FyMFKPYAAAAJ&view_op=list_works&cstart=20&pagesize=20 (посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача)
Контактний тел.	58-48-32
E-mail:	o.kulbabska@chnu.edu.ua
Персональний сайт науковця	https://kulbabska.com/news/dystantsiina-osvita
Консультації	понеділок із 16.00 до 17.00 (очні)

1. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ (призначення навчальної дисципліни)

Світові тенденції глобалізації, інформатизації, фундаменталізації, соціально-економічні трансформації в Україні початку ХХІ століття, криза значеннєво-центричної парадигми, усвідомлення потреби нової гуманістичної парадигми освіти з акцентом на особистісні орієнтації, тенденції в розвитку мови, вимоги до мовнокомунікативної, соціокультурної компетенцій особистості, яка навчається впродовж життя – ці та інші чинники зумовлюють якісні зміни в лінгвістичній підготовці майбутніх фахівців (О. О. Семеног). У цьому аспекті пріоритетні позиції для професійної підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти (ЗВО) посідає обов'язкова навчальна дисципліна «Методика викладання української мови у вищій школі».

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ: формування в магістрантів умінь планувати навчально-виховний процес у закладах вищої освіти, створювати програмно-методичне забезпечення мовознавчих курсів, організовувати і проводити різноманітні лекції, практичні й семінарські заняття з мовознавчих дисциплін, стимулювати науково-методичну творчість здобувачів вищої освіти з актуальних питань мовознавства й лінгводидактики.

3. ПЕРЕКВІЗИТИ. «Педагогіка та психологія вищої школи», «асистентська практика».

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

4.1. Компетенції:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК–1: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК–8: Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК–12: Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК–6: Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК–7: Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК–10: Здатність визначати сутність і психолого-педагогічні основи процесів навчання й виховання, зміст мовної освіти в ЗВО України

ФК–12: Здатність чітко визначати й ідентифікувати мовознавчі напрями та школи; виокремлювати та кваліфікувати наукові проблеми в галузі лінгвістики.

4.2. Програмні результати навчання (ПР):

ПР–1: Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПР–3: Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПР–5: Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПР–11: Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПР–14: Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПР–19: Проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати власну педагогічну діяльність, опановувати сучасні технології програмно-методичного забезпечення філологічних дисциплін у процесі викладання української мови та літератури в закладах освіти.

У результаті засвоєння програмового матеріалу магістрант / магістрантка повинні:

а) знати:

- зміст мовної освіти в закладах вищої освіти;
- зміст і обсяг навчальної діяльності студентів згідно з планом лекції / практичного заняття;
- наукові основи створення навчальних планів, програм, навчальних і методичних посібників, підручників;
- методика планування навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти, технологію створення програмно-методичного забезпечення мовних курсів;
- методика організації та проведення лекцій і практичних (семінарських) занять із мовознавчих дисциплін;
- доцільність поєднання індивідуальної та колективної (парної, групової та фронтальної) форм роботи студентів з огляду на особливості кожної з них;
- ефективність традиційних допоміжних засобів навчання, а також адитивних, візуальних, аудіовізуальних технічних і електронних засобів.
- методика раціональної та науково обґрунтованої організації самостійної / індивідуальної роботи студентів;
- методи стимулювання науково-методичної творчості студентів;
- методи контролю та оцінки знань, умінь і навичок студентів-філологів;
- кращий педагогічний досвід викладачів-філологів ЗВО України;

б) уміти:

- складати тематичний план циклу занять (модулів) та плани-конспекти занять з урахуванням умов навчання й рівня компетентності студентів-філологів;
- визначати мету, завдання занять з огляду на ступінь навчання та місця цього заняття в циклі модулів;
- обирати ефективні методи досягнення мети відповідно до рівня підготовки студентів;
- оцінювати доцільність методичних коректив у плані заняття з урахуванням конкретної ситуації, що склалася;
- визначати типи практичних занять і послідовність їх виконання згідно з етапами оволодіння навчальним матеріалом, враховуючи ступінь його складності;
- здійснювати методичний аналіз навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння та добору оптимальних способів попередження помилок;
- передбачати раціональність різноманітних прийомів самостійної роботи студентів над мовним і мовленнєвим матеріалом;
- визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності студентів, добирати відповідні їм способи контролю, зокрема тестові, творчі, пошукові;
- проводити навчальні ігри зокрема рольові, з урахуванням рівня підготовки студентів-філологів;
- реалізовувати загальноосвітній, розвивальний, виховний, українознавчий потенціал навчального матеріалу заняття;
- розв'язувати засобами української мови завдання морального, культурного, естетичного і гуманістичного виховання студентів;
- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять із теоретичним обґрунтуванням навчально-методичної діяльності;
- засобами фахового мовлення встановлювати й підтримувати різноманітні мовленнєві контакти: *викладач – група, викладач – студент, студент – студент, студент – група.*

5. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Методика викладання української мови у вищій школі</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	I	I	4	120	2	14	16	-	-	86	4	іспит
Заочна	I	I	4	120	2	4	4	-	-	112	-	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Методологічні засади підготовки філологів у системі вищої освіти											
Тема 1. Методика вивчення української мови у вищій школі як наука й навчальна дисципліна.	6	2	2	-	-	2	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Професіограма майбутнього викладача української мови в контексті освітніх реформ сьогодення.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ1	12	4	4	-	-	4	2	2	-	-	-	-

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Організація вивчення української мови у вищій школі за кредитно-трансферною технологією											
Тема 1. Навчання української мови в аспекті європейської кредитно-трансферної системи.	10	-	2	-	-	8	7	-	-	-	-	7
Тема 2. Традиційні й інноваційні форми викладання циклу лінгвістичних дисциплін у вищій школі.	14	2	2	-	-	10	17	2	-	-	-	15
Тема 3. Методи і прийоми вивчення української мови у вищій школі.	26	2	2	-	2	20	15	-	-	-	-	15
Тема 4. Методичні аспекти проведення різномісних лекцій з лінгвістичних курсів у вищій школі.	14	2	2	-	-	10	12	-	2	-	-	10
Тема 5. Методика підготовки й проведення практичних і семінарських занять, колоквиумів, консультацій.	16	2	2	-	2	10	22	-	2	-	-	20
Тема 6. Організація самостійної та індивідуальної роботи з української мови в ЗВО.	9	2	2	-	-	5	15	-	-	-	-	15
Тема 7. Методи контролю, обліку та оцінювання студентської успішності з лінгвістичних	10	-	-	-	-	10	15	-	-	-	-	15

дисциплін.												
Тема 8. Асистентська практика – перший етап на шляху до самостійної і творчої діяльності майбутніх спеціалістів-мовників.	9	-	-	-	-	9	15	-	-	-	-	15
Разом за ЗМ 2	114	10	12	-	4	82	118	2	4	-	-	112
Усього годин	120	14	16	-	4	86	120	4	4	-	-	112

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Модуль 1 «Методологічні засади підготовки філологів у системі вищої освіти»

№	Тема	Завдання	Максимальна кількість балів
1.	Тема 1.1	Підготуйте реферативну доповідь: «Професійна мовнокомунікативна компетентність як результат фахової підготовки магістрантів філологічних факультетів у системі вищої освіти України». Робота в групах. Окресліть науково-методичний доробок сучасних українських лінгводидактів – викладачів провідних ЗВО України та представників лінгводидактичних наукових шкіл сьогодення (персоналія на вибір магістранта).	12
2.	Тема 1.2	Рольове моделювання в групах. Уявіть себе в ролі викладача курсу «Сучасна українська мова». Розпрацюйте для студентів-філологів систему найефективніших завдань, що сприятимуть реалізації когнітивно-комунікативної методики навчання. Одне із завдань запропонуйте виконати студентам на практичному занятті, підготуйте вірєць його розв'язання та коментар щодо складних випадків інтерпретації мовного матеріалу. Об'єднайтесь у малі групи й розробіть <i>аналітичні, комунікативні, асоціативні, дослідницькі</i> когнітивно-розвивальні завдання, вправи (навчальна дисципліна на вибір магістранта / магістрантки).	12
		Візьміть активну участь у науково-дослідницькому проєкті «М'які навички» як один із треків динамічно мінливого світу», в основі якого інноваційний метод «кейс-стаді» (ситуаційний аналіз), результати дослідження зафіксуйте в таблиці та продемонструйте в мультимедійній презентації.	14
3.	Усі теми модулю	Модульна контрольна робота	12
Всього			40

Модуль 2 «Організація вивчення української мови у вищій школі
за кредитно-трансферною технологією»

№	Тема	Завдання	Максимальна кількість балів
1.	Тема 2.1	Опрацювання та аналіз нормативних документів до теми «Студентоцентроване навчання, викладання лінгвістичних і лінгвометодичних дисциплін та оцінювання результатів навчання» (за виданням: Нормативний інструментарій внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича: зб. нормативних документів / упоряд. : Р.І. Петришин, В.О. Балух та ін. Чернівці: Чернівецький нац. ун.-т. ім. Ю. Федьковича, 2021. URL: https://drive.google.com/file/d/1kHg1Wh84yGmLqTIYdQO0e7m38qCrSmcR/view)	6
2.	Тема 2.2	Розробіть фрагмент робочої програми або силабусу з навчальної дисципліни мовознавчого циклу.	6
3.	Тема 2.3	Проаналізуйте за схемою підручник (навчальний посібник, збірник вправ). З'ясуйте переваги й недоліки друкованих і електронних підручників. Доберіть завдання для ефективної організації самостійної та індивідуальної роботи студентів-філологів (навчальна дисципліна на вибір магістранта / магістрантки).	6
4.	Тема 2.4	Розробіть повний конспект практичного заняття до однієї з навчальних дисциплін лінгвістичного циклу для студентів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія». Унаочніть план-конспект мультимедійною презентацією (тема практичного заняття на вибір магістранта / магістрантки).	6
5.	Тема 2.5	Розробіть конспект лекції, обравши один із навчальних компонентів освітньо-професійної програми «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія». Унаочніть план-конспект мультимедійною презентацією (тема семінарського заняття на вибір магістранта / магістрантки).	6
6.	Тема 2.6	Проектна діяльність. Підготуйте виступ і презентацію для участі в інтерактивному методичному колоквиумі «М'які навички – освітній тренд ХХІ ст.».	6
7.	Тема 2.7	Унаочніть у таблиці традиційні та інноваційні методи і прийоми навчання української мови у ЗВО.	6
8.	Тема 2.8	Опрацюйте нормативні документи щодо методів контролю, обліку та оцінювання студентської успішності з лінгвістичних дисциплін.	6

9.	Усі теми модулю	Модульна контрольна робота	12
Всього			60

Кількість набраних студентом балів множиться на коефіцієнт 0,5.

Тематика індивідуальних завдань (проектна діяльність магістрантів)

№	Назва теми
1.	Методи й прийоми активізації процесу вивчення сучасної української мови студентами-філологами та організація їх впровадження.
2.	Відеофрагменти, мультимедійні презентації, рольові ігри, проєктні технології як ефективний інструментарій для навчання української мови студентів філологічних факультетів ЗВО.
3.	Інтерактивний методичний колоквиум як засіб формування професійної компетентності сучасного викладача української мови.
4.	Самостійна та індивідуальна робота студентів-філологів у процесі вивчення української мови.

6. СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Механізм оцінювання результатів навчальної діяльності студентів оприєвнено в засадничих документах Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича – у «Положенні про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», «Положенні про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань студентів» (<https://drive.google.com/file/d/1kHg1Wh84yGmLqTIYdQO0e7m38qCrSmcR/view>).

3-поміж критеріїв контролю й оцінювання навчальних досягнень магістрантів релевантними є:

– систематичність (*основні показники критерію* – регулярне відвідування лекцій і практичних занять, вчасне виконання завдань самостійної та індивідуальної робіт, написання модульних контрольних робіт за узгодженим графіком тощо);

– активність (*основні показники критерію* – ініціативність, творчий підхід, якість підготовки до лекцій і практичних занять, високий / достатній рівень виконання завдань самостійного характеру);

– результативність (*основні показники критерію* – високий / достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, уміння застосувати сформовані знання на практиці та під час науково-дослідницької роботи).

Система оцінювання знань, умінь і навичок є накопичувальною, тобто складається із суми балів за різними видами здійсненого контролю).

Підсумкова (загальна) оцінка навчальної дисципліни – сума оцінок (балів), одержаних за виконання самостійної роботи, результатів модульного контролю та за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (за яке студент може отримати 10 балів за умови наявності менше 35 балів за поточні види практичної / самостійної роботи). Підсумкову оцінку виставляють після вивчення навчальної дисципліни в повному обсязі і «виводять» як суму проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної/самостійної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Політика оцінювання: Роботи, що їх магістрант / магістрантка здає з порушенням установлених для академгрупи термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається лише з дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у наукових заходах або програмі подвійного дипломування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн-формі за погодженням із деканом факультету).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт й іспиту заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

6.1 Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

6.2. Розподіл балів, які отримують магістранти (для контролю та самоконтролю роботи студента)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2							
T1.1	T1.2	T2.1	T2.2	T 2.3	T 2.4	T 2.5	T 2.6	40	100
6	6	6	6	9	9	9	9		

T 1.1, T 1.2 ... T 1.4 – теми змістових модулів.

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, екзамен.

7. Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести закритого типу й тестові завдання відкритого типу;
- проєкти (індивідуальні та командні проєкти; дослідницько-творчі тощо);
- аналітичні огляди науково-методичної літератури;
- розпрацювання фрагментів лекцій та практичних занять із мовознавчих дисциплін з використанням різних методів і прийомів;
- підготовка фрагментів робочих програм і силабусів із дисциплін мовознавчого та лінгводидактичного циклів;
- реферати з актуальних проблем лінгводидактики вищої школи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- участь в інтерактивному методичному колоквіумі / дайджесті.

8. Форми поточного та підсумкового контролю

- під час виконання практичних завдань на модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;
- фронтальне усне опитування, моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- блиц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези, термінологічні диктанти тощо);
- ведення термінологічного словника;
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- робота з діаграмами, графіками, схемами, таблицями;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- проєктна діяльність;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійної роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

9.1. Базова (основна)

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : навчально-методичний посібник (для викладачів, аспірантів, студентів магістратури] / Л. В. Артемова. К. : Кондор, 2008. 272 с.
2. Вища освіта в Україні : навч. посіб. / В. Г. Кремінь, С. М. Ніколаєнко, М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, А. М. Гуржій, М. З. Згуровський, К. М. Левківський, В. Л. Петренко, В. П. Погребняк; за ред. В. Г. Кременя, С. М. Ніколаєнка. К. : Знання, 2005. 327 с.
3. Вітвицька С. . Основи педагогіки вищої освіти : підруч. для студ. магістратури / С. С. Вітвицька. К. : Центр навчальної літератури, 2016. 384 с.
4. Дороз Н. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі : [навч. посіб. / Вікторія Федорівна Дороз. К. : Центр учбової літератури, 2008. 176 с.
5. Коротєєва-Камінська В. О. Викладання української мови та українознавства у вищих навчальних закладах (історичний аспект) : навч. посіб. К. : ВП «Професіонал», 2006. 304 с.
6. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Крок у професію. Методика навчання української мови у вищій школі : навч. Посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 384 с.
7. Подлевська Н. В. Методика викладання сучасної української літературної мови у вищому навчальному закладі : методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів спеціальності «Українська мова та література» (ОКР «магістр»). Хмельницький : ХНУ, 2013. С. 87–93.
8. Семенов О. М. Методика викладання української мови у вищій школі : навч. посіб. / О. М. Семенов, Н. П. Дейниченко. Суми : СУМДПУ, 2012. 216 с.
9. Скар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи. *Вища школа*. 2006. № 3. С. 33–45.

9.2. Допоміжна

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Бедь В. В. Основи наукової організації праці студентів академії [навч.-метод. посіб.]. Ужгород, 2001. 314 с.
3. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи* / за заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К.І.С., 2004. С. 47–52.
4. Біляев О. М. Лінгводидактика рідної мови : навч.-метод. посіб. К. : Генеза, 2005. 180 с.
5. Богуш А. М. Формування мовної особистості на різних вікових етапах : [монографія]. Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. 272 с.
6. Боднар С. Термінологічний аналіз понять «компетенція» і «компетентність» у педагогіці : сутність та структура. *Освіта і управління*. 2007. Т. 10. № 2. С. 95–99.
7. Борисенко В. В. Компетентнісний та проблемний підходи як компоненти методичної системи навчання української мови фахового спрямування. *Наукові записки* : [зб. наук. статей] М-во освіти і науки, молоді та спорту України, НАУ пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 97. – С. 25–30.
8. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача : [навч. посіб.]. К. : КНЕУ, 2005. 336 с.
9. Володько В. Педагогічна система навчання: теорія, практика, перспективи : [навч.-метод. посіб.]: Педагогічна преса, 2000. 148 с.
10. Гронлунд П. Оцінювання студентської успішності : [навч.-метод. посіб.]. К. : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 312 с.

11. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання. – Відділ сучасних мов, Страсбург. К. : Ленвіт, 2003. 262 с.
12. Закон України «Про вищу освіту». Закон від 01.07.2014 № 1556 -VII. Режим доступу : <http://vnz.org.Ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
13. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та сучасні перспективи ; під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К. І. С., 2004. 112 с.
14. Копусь О. А. Дидактична стратегія як проект керованої діяльності підготовки майбутніх магістрів-філологів. *Наука і освіта*. № 1. 2011. С. 47–50.
15. Копусь О. А. Зміст та організація процесу формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів філології. *Науковий вісник Донбасу* : електронне наукове видання. № 1(17). 2012. Режим доступу: http://alma-mater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/KN17/12koammf.pdf
16. Кульбабська О. В., Кардашук О. В. Крок у професію. Методика викладання української мови : навч. посібн. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с.
17. Кульбабська О. В. Крок у професію. Щоденник-звіт із асистентської практики магістрантів-філологів : навч. посібн. Чернівці : Чернівец.нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 160 с.
18. Луговий В. І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні / В. І. Луговий // *Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України* : матер. методол. семінару. К. : Педагогічна думка, 2009. С. 5–17.
19. Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії: проектування процесу навчання української мови у вищій школі : [монографія] / Олеся Вадимівна Любашенко. Ніжин : Аспект – Поліграф, 2007. 296 с.
20. Мистецтво бути викладачем: практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флемм, та ін. ; за ред. О. І. Сидоренка. К. : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. 144 с.
21. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / В. М. Нагаєв. К. : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
22. Практика в системі фахової освіти вчителя-словесника : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. М. Семенов ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України, Глухів. держ. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. К. : Фенікс, 2008. 285 с.
23. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : [монографія] / Олена Миколаївна Семенов. Суми : Мрія-1, 2005. 404 с.
24. Семенов О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки) : монографія / за ред. Л. І. Мацько. К. : Педагогічна думка, 2007. 272 с.
25. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : навч. посіб. / А. С. Філіпченко. К. : Академвидав, 2005. 208 с.

10. Інформаційні ресурси

Бабак С. В. Компетенція та компетентність як ключові поняття педагогіки. Роль педагогіки у формуванні фахових компетенцій студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. – Київ, 2016. № 1. С. 59–68. Режим доступу: [mhttp://reposit.unisport.edu.ua/bitstream/handle/787878787/2514/72606-151297-2-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://reposit.unisport.edu.ua/bitstream/handle/787878787/2514/72606-151297-2-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Бадер В.І. Електронна лінгводидактика: стан і перспективи [Електронний ресурс]. *Education and Pedagogical Sciences* («Освіта та педагогічна наука»). Луганськ, 2012. № 2 (151). С. 34–43. URL: <http://299.pedagogicaljournal.luguniv.edu.ua/archive/2012/N2/index.htm>

Бібліографічний покажчик праць науковців Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (2008–2013 рр.) [Електронний ресурс] [упоряд. Л.Н. Штома] ; бібліограф. ред. Л.Н. Штома ; наук. ред. : І.А. Зязюн, Н.Г. Ничкало, О.М. Отич. Чернівці :

Зелена Буковина, 2013. 435 с. [Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/2445/1/Pokazhchik_prats_2008-2013_rr_versiya_28_10.pdf].

Копусь О. А. Зміст та організація процесу формування фахової лінгвометодичної компетентності майбутніх магістрів філології [Електронний ресурс]. *Науковий вісник Донбасу : електронне наукове видання*. 2012. № 1 (17). Режим доступу: http://alma-maler.liigunlv.ediua/mega/IneR/elect_v/NN_17/_12koammf.pdf

Кульбаська О. Робота з перекладними текстами як засіб виформування синтаксичної компетентності студентів-філологів [Електронний ресурс]. Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики : колективна монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. С. 183–193. Ел. ресурс: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19644/1/18_Kulbabska.pdf

Кульбаська О., Семенов О. Формування м'яких навичок студентів-філологів у міжрегіональному проєкті з інфомедійної грамотності [Електронний ресурс]. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал* / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 4 (108). С. 231–248. URL: https://pedscience.sspu.edu.ua/?page_id=3956

Кульбаська О. В., Шатілова Н. О. Основи мовознавчих досліджень (модульний курс) : навч. Посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.; URL: https://kulbabska.com/images/catalog/pdf/study-materials/Kulbabska.com--Posibniki--Osnovi_movoznavcih_doslidzen_2016_rik.pdf

Лейко С. В. Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз [Електронний ресурс]. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2013. Вип. 4. С. 128–135. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2013_4_15

Нікітіна А. В. Ознайомлення студентів-філологів з основними поняттями педагогічного дискурсу [Електронний ресурс] // *Науковий вісник Донбасу : електр. наук. вид-ня*. 2010. № 1(10). URL: http://alma-mater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/NN10/10yovspd.pdf

Петренко С. І. Аналіз понять «компетенція» та «компетентність» [Електронний ресурс]. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 2 (28). С. 288–295. Режим доступу:

<https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/2939/1/Analiz%20poniat%20%20C2%A4Bkompetentsiia%20%20ta%20%20C2%ABkompetentnist%20%20BB.pdf>

Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Філологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки № 871 від 20 червня 2019 року. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf>

Словники, довідники, енциклопедії

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 374 с.
2. Енциклопедія освіти / Академія педагогічних наук України : гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укл. Н. П. Наволокова. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 176 с.
4. Захлюпана Н. М., Кочан І. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів : Вид-чий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 340 с.
5. Кочан І., Захлюпана Н. Українські лінгводидакти кризь призму часу : словник-довідник. Львів : ПАІС, 2009. 168 с.
6. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українська лінгводидактика в іменах : словник-довідник. Львів, 2011. 237 с.
7. Пентилюк М. І., Окуневич Т. Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах : навч. посіб. Київ : «Ленвіт», 2006. 134 с.

8. Персоналії в історії національної педагогіки: 22 видатних українських педагоги за ред. А. М. Бойко. Полтава : АСМІ, 2004. 492 с.
9. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ : АСК, 2007. 144 с.
10. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посібн. за ред. М. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2003. 149 с.

Глосарії

Національний освітній глосарій: вища освіта [Електронний ресурс] за ред. В.Г. Кременя. 2-е вид., перероб. і доп. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с. URL:

<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/glossariy.pdf>

Національний освітньо-науковий глосарій [Електронний ресурс] за ред. В.Г. Кременя. К. : ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 524 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/715512/1/Glosariy_Full_Fin.pdf

Інновації у вищій освіті : глосарій термінів і понять / за ред. І.В. Артёмова ; [укл. : І.В. Артёмов, А.В. Шершун, С.В. П'ясецька-Устич]. Ужгород : ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 160 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір». Вип. 25). URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/9703>

Європейський словник навичок та компетенцій [Електронний ресурс] / DISCO European Dictionary of Skills and Competences. URL: http://disco-tools.eu/disco2_p